

Sygn. akt *XIII GC 1948/16*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2016 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, XIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia S.R. Dariusz Rogala

Protokolant: sekr. sąd. Anna Hodała

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2016 roku w Łodzi na rozprawie sprawy

z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł.

przeciwko E. B. (1)

o zapłatę kwoty 337,90 złotych

1) oddała powództwo;

2) oddała wniosek powódki o zasądzenie od pozwanej zwrotu kosztów procesu

Sygn. akt *XIII GC 1948/16*

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym 13 czerwca 2016 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. zażądała zasądzenia od pozwanej kwoty 2,57 zł tytułem skapitalizowanych odsetek i kwoty 335,33 zł tytułem dwukrotności równowartość kwoty 40 € stanowiącej rekompensatę za koszty odzyskiwania należności oraz zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu pisma wskazano, że pozwana współpracowała ze spółką (...); pozwana zapłaty dokonała z opóźnieniem. Stąd żądanie odsetek oraz zryczałtowanych kosztów z art. 10 uTZTH. 26 i 29 lutego 2016 r. spółka (...) zbyła na rzecz powódki wierzytelność z tytułu odsetek i zryczałtowanych kosztów windykacji (pozew, k. 3 i n.).

W sprzeciwie od wydanego w sprawie w postępowaniu upominawczym nakazu zapłaty, zaskarżając to orzeczenie w całości, E. B. (1) wniosła o oddalenie powództwa i o zasądzenie od powódki zwrotu kosztów procesu wg norm przepisanych. W uzasadnieniu pisma pozwana podniosła w szczególności zarzuty: braku legitymacji procesowej biernej – w pozwie jako pozwaną oznaczono E. B. (2); naruszenia art. 481 KC – OWU spółki (...) w § 5 pkt. 8 stanowiły o 14-dniowym terminie płatności, a faktury załączone do pozwu zawierają niezgodny z tym zapisem termin płatności, zaś pozwana zapłaciła w terminie z OWU; i naruszenia art. 232 KPC w zw. z art. 6 KC – nieudowodnienia wierzytelności (sprzeciw od nakazu zapłaty, k. 46 i n.).

W odpowiedzi na sprzeciw od nakazu zapłaty strona powodowa w zakresie oznaczenia pozwanej przywołała oczywisty błąd pisarski. Dalej powódka zaprzeczyła, aby spółka (...) ustalała z pozwaną 14-dniowy termin płatności; zarzuciła, że załączone do akt OWU nie zostały podpisane (jednocześnie powódka wniosła o zobowiązanie pozwanej do złożenia oryginalnych podpisanych OWU); nadto powódka zaprzeczyła, aby te OWU stanowiły element stosunku łączącego pozwaną z (...). Dalej powódka przywołała art. 488 § 1 KC i zaznaczyła, że wyłącznym ustępstwem (...) było udzielenie pozwanej 7-dniowego terminu płatności. Udzielenie dłuższego terminu winna udowodnić pozwana. Na koniec

powódka zaznaczyła, że 7-dniowy termin płatności wpisany był na fakturach, których pozwana nie zakwestionowała, a wręcz zapłaciła (pismo procesowe strony powodowej z 2 września 2016 r., k. 56 i n.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny

Powódka – (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. jest wpisana do rejestru przedsiębiorców prowadzonego w ramach Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...). Do przedmiotu jej działalności należy działalność prawnicza (informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z KRSu powódki, k. 8-8v).

Pozwana – E. B. (1) jest przedsiębiorcą wpisanym do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej o NIP (...). Jej przeważającą działalnością gospodarczą, prowadzoną pod nazwą(...) E. B. (1), jest wg PKD sprzedaż hurtowa wyrobów metalowych oraz sprzętu i dodatkowego wyposażenia hydraulicznego i grzejnego (wydruk z CEIDG, k. 2).

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością [dalej: (...)] posługiwała się Ogólnymi warunkami świadczenia usług spedycyjnych [dalej: „OWU”]. W § 5 ust. 8 OWU wskazano, że termin płatności wynosi 14 dni od dnia wystawienia faktury albo noty (OWU, k. 51 i n.).

29 VII 15 r. (...) wystawiła (z tytułu usługi spedycyjnej z 28 VII 15) na pozwaną fakturę nr (...) na kwotę 2.170,26 płatną do 1 VIII 15 r. Kwotę tę pozwana zapłaciła 5 VIII 15 r. Natomiast 29 lutego 2016 r. (...) wystawiła na pozwaną notę odsetkową nr (...) z tytułu „zwłoki” w zapłacie (wskazano datę wymagalności 1 VIII 15 r., a termin zapłaty 5 VIII 15 r.) faktury (...) na kwotę 1,90 zł (NO, k. 12; faktura, k. 13; wydruk, k. 14).

11 IX 15 r. (...) wystawiła (z tytułu usługi spedycyjnej z 9 IX 15) na pozwaną fakturę nr (...) na kwotę 1.012,41 płatną do 18 IX 15 r. Kwotę tę pozwana zapłaciła 21 IX 15 r. Natomiast 29 lutego 2016 r. (...) wystawiła na pozwaną notę odsetkową nr (...) z tytułu „zwłoki” w zapłacie (wskazano datę wymagalności 18 IX 15 r., a termin zapłaty 21 IX 15 r.) faktury (...) na kwotę 0,67 zł (NO, k. 15; faktura, k. 16; wydruk, k. 17).

(...) sprzedała na rzecz powódki określone w załączniku do umowy wierzytelności wynikające m.in. z powyższych not odsetkowych (umowy z załącznikami, k. 20 i n.).

Pozwana nie zapłaciła na rzecz powódki kwot dochodzonych w pozwie (okoliczność bezsporna).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Powództwo, jako nieusprawiedliwione co do zasady, podlega oddaleniu w całości.

W niniejszej sprawie, w ramach roszczenia głównego, powódka dochodzi skapitalizowanych odsetek i rekompensaty za koszty odzyskiwania należności z art. 10 ust. 1 ustawy z 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 684, ze zm.) [dalej: „uTZTH”]. Należy więc na wstępie wskazać, że poza sporem musi być, iż (...) z pozwaną łączyła umowa spedycji (art. 704 § 1 KC), a więc umowa, której przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usługi, zawarta przez przedsiębiorców w związku z wykonywaną działalnością – transakcja handlowa (por. art. 4 pkt 1 uTZTH).

Mając to na uwadze należy przyjąć, już nawet abstrahując od art. 481 § 1 KC, że warunkiem powstania po stronie (...) wierzytelności o odsetki wobec pozwanej było opóźnienie tej ostatniej z zapłatą wynagrodzenia, czy też – jak ujmuje to art. 7 ust. 1 pkt 2 uTZTH – nieotrzymanie przez wierzyciela zapłaty w terminie określonym w umowie. Opóźnienie pozwanej w zapłacie było również *condictio sine qua non* powstania po stronie (...) wierzytelności o rekompensatę za koszty odzyskiwania należności z art. 10 ust. 1 uTZTH (zgodnie bowiem z tym przepisem przysługuje ona – *verba legis* – wierzycielowi od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, o których mowa m.in. w art. 7 ust. 1 tejże ustawy). Tymczasem pozwana nie była w opóźnieniu z zapłatą (...) wynagrodzenia z umów spedycji, a wynika to z następujących okoliczności.

Sąd nie kwestionuje, że (...) w fakturach wpisała krótszy niż 14-dniowy termin płatności i że pozwana zapłaciła po tym terminie wskazanym w fakturach. Atoli w ramach łączącego pozwaną z (...) stosunku obowiązywał 14-dniowy termin płatności. Wynikał on z załączonych przez pozwaną OWU pochodzących od spółki (...). W tym OWU wyraźnie wskazano, że termin płatności wynosi 14 dni od wystawienia faktury (§ 5 ust. 8).

Zarzut powódki, zgodnie z którym załączony do akt OWU nie jest podpisany, zdaje się wynikać bądź tylko ze stanowiska procesowego powódki, bądź z niezrozumienia istoty wzorców umownych. Wystarczające jest tu przywołanie, że wzorzec umowny nie musi występować w formie oddzielnego (od umowy) dokumentu; może zostać wydrukowany także na dokumencie samej umowy, np. poniżej podpisów stron lub w sposób tzw. drugostronny, czyli na odwrocie tekstu umowy; wzorzec nie musi wreszcie przybierać formy dokumentu (por. zamiast wielu E. Łętowska, System Prawa Prywatnego – tom 5. Prawo zobowiązań – część ogólna, 2013, wyd. 2, str. 597). Właśnie masowość obrotu, która wygenerowała praktykę wzorców umownych, absurdalnym czyni wymaganie podpisu na wzorcu umownym (sąd wyraża przypuszczenie, że nikt, nawet strona powodowa, zawierając umowę przewozu w środkach komunikacji publicznej, nie żąda doręczenia mu wzorca umownego podpisanego przez członków zarządu przewoźnika zgodnie z regułami reprezentacji ujawnionymi w rejestrze przedsiębiorców). Jeśli zaś powódka chciałaby zakwestionować fakt posługiwania się przez (...) złożonym przez powódkę OWU, wystarczyłoby złożenie prawidłowego – wedle powódki – OWU; takiego wniosku dowodowego jednak brak (to powódka-cesjonariuszka wstąpiła w sytuację prawną (...) i z tego względu to na powódkę można nałożyć wszelkie ciężary dowodowe w zakresie wzorca umownego jakim posługiwała się (...)).

Tym samym nieskuteczny okazał się zarzut powódki, iż OWU nie stanowiły elementu stosunku spedycji pomiędzy (...) a pozwaną. Już pomijając tu rozważenie w zakresie teorii wyjaśniających mechanizm związania wzorcem adherenta (notabene teoria automatycznego kształtowania treści stosunku prawnego przez wzorzec zdaje się najlepiej wyjaśniać mechanizm funkcjonowania wzorców na gruncie prawa polskiego) należy wskazać na art. 384 § 2 zd I KC, zgodnie z którym w razie gdy posługiwanie się wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte, wiąże on także wtedy, gdy druga strona mogła się z łatwością dowiedzieć o jego treści. Przepis ten stanowi normatywne źródło inkorporacji zapisów OWU do łączącej pozwaną z (...) umowy spedycji (dla sądu oczywistym jest, że w ramach stosunków związanych z transportem, a więc i spedycji, zwyczajowo przyjęte jest posługiwanie się wzorcami umownymi). O możliwości dowiedzenia się przez pozwaną o treści wzorca najlepiej świadczy, że to ona go załączyła (niezależnie od tego zarzuty w tym zakresie nie były podnoszone).

Zadziwiająca jest zaś odwołanie się przez powódkę do treści art. 488 § 1 KC; sama bowiem powódka nie powołuje się na jednoczesność świadczeń (...) i pozwanej. Dodatkowo w tym zakresie można wskazać, że w odpowiedzi na sprzeciw powódka odwołuje się do 7-dniowego terminu płatności (k. 56v). Taki termin rzeczywiście wynika z faktury (...); lecz w fakturze (...) wskazano termin 3-dniowy (data wystawienia 29 VII 15 r., termin płatności 1 VIII 15 r.). Okoliczność ta wskazuje, że (...) w sposób rażąco dowolny traktowała wpisywane przez siebie terminy płatności w fakturach; raz wpisała termin 7-dniowy, drugi raz 3-dniowy. Nie jest rolą sądu ocena takiej praktyki z punktu widzenia uczciwości kupieckiej; wystarczające jest tu wskazanie, że dla niniejszej sprawy oznacza to – co należy z całą mocą podkreślić – że podważa to twierdzenia strony powodowej, iż (...) z pozwaną uzgodniły 7-dniowy termin płatności.

Strona powodowa w odpowiedzi na sprzeciw podnosi także, że ów 7-dniowy termin był wpisany w fakturach, które pozwana zapłaciła i których nie kwestionowała. W tym zakresie strona powodowa nie zauważa lub nie chce zauważać, że faktura nie jest źródłem stosunku cywilnoprawnego; jedynie akceptacja faktury przez drugą stronę operacji gospodarczej, a najczęstszą formą akceptacji jest podpis, pozwala na automatyczne przyjęcie, że wskazane w fakturze okoliczności odpowiadają rzeczywistości (vide wyrok SN z 6 czerwca 2001 r. V CKN 291/00, Lex 53120). Tymczasem w niniejszej sprawie pozwana dała najlepszy wyraz braku akceptacji terminu płatności wskazanego w niepodpisanych fakturach (paradoksalnie w tym miejscu można by zarzucić powódkę, która tak fetyszyzowała brak podpisu OWU, że to ona załączyła do pozwu niepodpisane faktury), płacąc te faktury nie w tym terminie, lecz w dłuższym 14-dniowym terminie z OWU. Nie sposób więc z materiału dowodowego wywieść, aby pozwana zaakceptowała fakturę

jako rachunek zawierający krótszy niż 14-dniowy termin płatności, a tym samym aby zaakceptowała ów krótszy niż 14-dniowy termin płatności.

Wreszcie powódka zarzuca, że udzielenie dłuższego terminu (niż w fakturach) winna udowodnić pozwana. Już pomijając rozważania, na kim spoczywa ciężar dowodu jakiej okoliczności (na powódce ciężar udowodnienia opóźnienia czy na pozwanej 14-dniowego terminu płatności) i pomijając, że załączonym OWU pozwana ów 14-dniowy termin płatności udowodniała, należy wskazać na jeszcze jedną okoliczność. Nawet jeśli niepodpisane faktury nie stanowiły dokumentu prywatnego (vide: uzasadnienie wyroku SN z 8 maja 1997 r. II CKN 153/97, Legalis; teza z uzasadnienia wyroku SN z 2 kwietnia 2008 r. III CSK 299/07, Legalis), to do pozwu zostały załączone również podpisane noty odsetkowe. Pozwana przeczyła opóźnieniu, a więc przeczyła ona prawdziwości dokumentu pochodzącego od cedenta-poprzednika powódki; zgodnie z art. 253 zd. II KPC to więc powódka winna udowodnić prawdziwość not odsetkowych (i to winno rozstrzygać, na kim spoczywał ciężar dowodu w niniejszej sprawie). Ciężarowi temu powódka nie sprostała – nie zaoferowała choćby cienia dowodu w reakcji na złożone przez pozwaną OWU. Natomiast statuowany przez art. 6 KC ciężar udowodnienia faktu rozumieć należy nie tylko jako obciążenie strony procesu obowiązkiem przekonania sądu dowodami o słuszności swoich twierdzeń, ale przede wszystkim jako obowiązek obciążenia jej konsekwencjami poniesienia realizacji tego obowiązku lub jego nieskuteczności; tą konsekwencją jest zazwyczaj niekorzystny dla strony wynik procesu (vide teza z uzasadnienia wyroku SN z 7 listopada 2007 r. II CSK 293/07, Lex 487510).

Powyższe przesądza w istocie o rozstrzygnięciu w sprawie. Bowiem faktura (...) została wystawiona 29 VII 15 r., a więc 14-dniowy termin płatności (z OWU pochodzącego od (...)) kończył się 12 VIII 15 r., a została ona zapłacona 5 VIII 15 r., a więc w terminie. Tak samo faktura (...), która została wystawiona 11 IX 15 r. była płatna (przy uwzględnieniu 14-dniowego terminu płatności z tego samego OWU) do 25 IX 15 r., a skoro została zapłacona 21 IX 15 r., również została zapłacona w terminie.

Z tych względów po stronie (...) nie powstało ani roszczenie o odsetki (art. 7 ust. 1 uTZTH), ani o rekompensaty za koszty odzyskiwania należności (art. 10 ust. 1 uTZTH). Bowiem dłużnik nie jest zobowiązany do zapłaty ani odsetek ani rekompensaty za koszty odzyskiwania należności (nie popada w stan opóźnienia), jeśli płacił należności w 14-dniowym terminie wynikającym z OWU; bez znaczenia jest niezgodniony z dłużnikiem krótszy termin wskazany w fakturach.

Skoro zaś – zgodnie z art. 513 § 1 KC – dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie, pozwana mogła skutecznie w niniejszej sprawie również przeciw powódce-cesjonariuszce podnieść zarzut nieistnienia wierzytelności.

Już z powyższych rozważań wynika, że żądanie główne był niezasadne – powódka nie jest wierzycielem względem pozwanej z tytułu skapitalizowanych odsetek i rekompensaty za koszty odzyskiwania należności z art. 10 ust. 1 uTZTH.

Tym samym zbędne było odnoszenie się do pozostałych zarzutów sprzeciwu od nakazu zapłaty.

Już powyższe zważenie, z uwagi na materialną akcesoryjność wierzytelności o odsetki względem należności głównej (por. art. 481 § 1 KC), jest wystarczające również do oddalenia powództwa w zakresie żądania odsetek od roszczenia głównego (accessorium sequitur principale).

Mając na uwadze powyższe – na podstawie przywołanych przepisów – należało orzec jak w pkt. 1 sentencji i powództwo oddalić w całości.

Kosztami procesu należało – na podstawie art. 98 § 1 KPC – w całości obciążyć powódkę, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Znajduje to uzasadnienie w fakcie, że powództwo-żądanie strony powodowej, zgodnie z wnioskiem strony pozwanej, zostało oddalone w całości; to więc strona powodowa uległa w zakresie całości swoich żądań, a z drugiej strony to strona pozwana wygrała w całości w zakresie żądania oddalenia powództwa.

Mając to na uwadze należy jednak wskazać, że brak było podstaw faktycznych do zasądzenia jakiegokolwiek kwoty tytułem zwrotu kosztów procesu od powódki na rzecz pozwanej, albowiem ta ostatnia nie poniosła jakichkolwiek kosztów procesu (w szczególności można wskazać, że osobiście wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty i nie stawiała się na posiedzenie jawne wyznaczone na rozprawę).

Jednak pamiętając o dyspozycji art. 108 § 1 zd. I i art. 325 KPC, nakazujących umieszczenie rozstrzygnięcia o kosztach procesu (jako jednym z żądań stron) w sentencji orzeczenia kończącego sprawę w danej instancji, nie zaś w jego uzasadnieniu (vide: postanowienie SN z 27 lipca 1971 r. II PZ 29/71, Legalis; postanowienie SN z 15 lutego 1967 r. II CZ 144/66, OSNCPiUS 1967/7-8/144), a także mając na celu zapewnienia substratu zaskarżenia również w zakresie kosztów postępowania, sąd postanowił jak w pkt. 2 sentencji orzeczenia.

ZARZĄDZENIE

(...)